

EXTENDED ESSAY

En analyse av Johan Nilsen Nagel i *Mysterier* av Knut Hamsun

Hvilken rolle spiller løgnene i Nagels karakterutvikling, og hvilke konsekvenser får de?

Ord: 3697

Sammendrag

Ord: 250

Hvilken rolle spiller løgnene i Nagels karakterutvikling, og hvilke konsekvenser får de?

I mitt essay har jeg ønsket å sette fokus på hovedkarakteren i Hamsuns *Mysterier*. Jeg har valgt å se på løgnens rolle i Johan Nilsen Nagels liv. Dette gjør jeg ved å vise til Nagels bruk av løgn, ved å undersøke motivet bak de tilfellene der bruken er bevisst, og ved å analysere konsekvensene som følger av hans uredelighet. Personer og hendelser i miljøet rundt ham står i fokus for å komme frem til en forståelse av Nagels karakter.

Nagel er en oppsiktsvekkende person i småbysamfunnet han har kommet til. Han skaper interesse rundt sin særegne karakter ved å være usjenert, variert og mystisk. Et spesielt forhold får han til stakkaren Minutten som han beskylder for å være en bedrager, samtidig som han innrømmer å drive et dobbeltspill selv. Både Dagny Kielland og Martha Gude blir utsatt for dette løgnaktige spillet. Dagny blir en del av en følelseladd intrige, mens Martha blir mottageren av hans veldedighet. Det kommer frem at begge er de ofre for løgner som grunner i hans egoisme. Gjennom historiene rundt redningsmedaljen og fiolinen vises Nagels alternative verdigrunnlag; det som tillater ham å tre inn i rollen som manipulativ sjarlatan.

Nagel har holdninger med tydelig kritikk av samfunnets normer. Han er klar over sin egenart, og velger å leve etter sine regler. Samfunnet er allikevel ikke rede for å forstå og godta oppførselen basert på hans verdier, og han ender dermed opp som en utenforstående.

Innhold

Sammendrag	1
Introduksjon	3
Nagels introduksjon i byen	3
Nagel og Minutten	4
Nagel og Martha Gude	6
Dagny Kielland	7
Redningsmedaljen	8
Nagel og fiolinen	9
Nagels særpreg	10
Fremmedfølelsen	11
Konklusjon	12
Bibliografi	14

Introduksjon

I dette essayet vil jeg se på løgnenes rolle i *Mysterier*; hvilken innvirkning de har på hovedpersonen Nagel, hva de har å si for hans utvikling som person, og hva de gjør med hans forhold til samfunnet og menneskene rundt ham. Minuttens rolle er da særlig plasskrevende i essayet, ettersom forholdet mellom ham og Nagel har stor verdi for forståelsen av Nagels karakter. Med løgn mener jeg at Nagel bevisst forteller eller impliserer usannheter for å villedde andre. Hans metoder og agenda ønsker jeg å stille spørsmål ved: Er han bevisst på hvordan han blir oppfattet? Hvilke metoder bruker han i så fall for å manipulere andres betraktningmåter? Finnes det en plan og et mål for handlingene? Som grunnlag for min analyse, vil jeg trekke frem hendelser og symboler og finne ut hvilke resultater som utgår fra hans handlinger. Jeg har også gjort bruk av forskeres verk til hjelp i fordypningen av undersøkelsen. Min problemstilling er: **Hvilken rolle spiller løgnene i Nagels karakterutvikling, og hvilke konsekvenser får de?**

Nagels introduksjon i byen

Nysgjerrigheten blir vekket i den lille sørlandsbyen den dagen Johan Nilsen Nagel ankommer. Den uortodokse karakteren er ukjent på stedet, og hans entré er forunderlig: Han går rastløst frem og tilbake når fergen er fremme i den vesle byen. Bagasjen blir satt av, men Nagel selv blir til slutt med fergen videre: Allerede merker vi uroen i ham. Dette karaktertrekket kommer klart frem ved senere anledninger, da særlig når han reflekterer rundt de store temaene i livet som kjærlighet og død. Tilbake til byen kommer Nagel først dagen etter. Det går ikke lang tid før han hevder seg som en betydelig person ved det at han setter seg opp mot et av stedets maktherrer, nemlig fullmektigen, i det han er i gang med å håne småsamfunnets klovn, Grøgaard, oftest kalt Minutten. Nagel tar Minutten i forsvar, og står da med

ett frem som en person av betydning, for hvem ellers ville turt å fornærme fullmektigen på slik en måte? Hele rommet blir sjokkert idet han går bort til Minutten: "Hvis De vil ta Deres glas og slå det i hodet på den hvalp dér så gir jeg Dem kontant en tikrone og redder Dem fra alle mulige følger. Han pekte rett på fuldmægtigens ansigt og gjentok: Jeg mener den hvalp dér." (Hamsun 2002, s. 17). Det er merkverdig at en nyankommen mann velger å gjøre noe slikt.

Det finnes ulike måter å betrakte Nagels oppførsel mot Minutten her i denne scenen. To alternativer har jeg kommet frem til: En mulighet er at han simpelthen gjør det fordi han er en mann av god moral som ikke vil finne seg i å la denne svake stakkar bli ydmyket lenger; altså at det kommer av ren medmenneskelighet. På en annen side bemerker den sveitsiske professoren Walter Baumgartner: "Nagel forsvarer f.eks. den gode Minutten mot trakasseringen fra mannssamfunnet i den lille byen – men utnytter ham selv på en mer subtil måte." (Baumgartner 1998, s. 61). En annen teori kan altså være at Nagel bevisst velger å opptre som en slags opponent der han stiller seg på den svakes side og fornærmer den store mann nettopp for å skape interesse rundt sin karakter. I så tilfelle blir dette en gjennomtenkt egoistisk handling, og også en løgn i det at han fremstiller seg som noe han ikke er.

Nagel og Minutten

Nagel gjør Minutten til sin venn; han inviterer ham til seg ved flere anledninger og snakker til og oppfører seg mot ham som om han var hans like. Man kan ut ifra dette oppfatte ham som hjertevarm, men dette kan også være ren taktikk. Minutten er nemlig en mann som kjenner til mye om menneskene i byen, og som dermed kan gi Nagel informasjon han er interessert i. Dette kan virke sannsynlig, med tanke på Nagels utspørring angående byens beboere. Ved en anledning forsikrer Nagel seg ved å spørre Minutten: "ja De kjender naturligvis alle byens forhold, ikke sant?" (Hamsun 2002, s. 23), før han stiller en hel rekke spørsmål om enkeltpersoner i samfunnet. Videre er det noe besynderlig at Nagel for eksempel sender Minutten en ny frakk, slik fullmektigen hadde lovet å gjøre, men uten å påpeke at det var ham

som sendte den. Dette er enda en barmhjertig, og her beskjeden, handling. Nagel finner også andre anledninger til å hjelpe Minutten; han sender ham på oppdrag for noen penger, gir ham vesten sin, og går til og med så langt som til å spørre frøken Dagny Kielland om et par skjorter hennes forlovede skulle ha lovet bort til Minutten. Siden truer han ham fra å røpe det til noen: "Lat mig bare underrette Dem om, fortsatte Nagel blek av sindsbevægelse, at hvis De nogen gang sier et ord om det par skillinger, så slår jeg Dem i hjel – i hjel!" (Hamsun 2002, s. 101). Muligens kan man anse denne voldsomme insistering på diskresjon som et trekk Nagel gjør for å vinne tillit og godfølelse fra Minutten.

Nagel inviterer Minutten stadig til seg, og sitter lenge og taler med ham. I løpet av disse samtalene får han frem sin mistanke til ham: "[...] De forstår Dem pokkers godt på mennesker, min ven, jøgu gjør De så," (Hamsun 2002, s.124). Han beskylder Minutten for å spille en snill, uintelligent klovn, som utnytter denne rollen til å skjule sin sanne karakter. Usikkerheten ligger i om Minutten fortjener denne mistanke eller ei. Dette er uvisst for oss, siden forfatteren ikke har gitt oss innsyn i hans sinn. Her ligger en del av mysteriet i boken, som Gregory Nybø beskrev i *Knut Hamsuns Mysterier* fra 1969: "han er den mistenkte, og selv et diskret innblikk i hans tankeverden, gitt i det rette øyeblikk, ville røpe den hemmeligheten kriminalintrigen hviler på." Nagel virker sikker i sin sak; han skremmer Minutten storartet med sin tale: "[...] lat os slutte os sammen til et selskap, en liten forening, og aldrig bruke vor viten mot hverandre – *mot hverandre*, forstår De – således at jeg for eksempel aldrig bruker min viten mot Dem, *selv om jeg gjennomskuer Dem nokså meget*." (Hamsun 2002, s. 117). Med dette innrømmer han å kjenne til Minuttens dobbeltspill. Han har for øvrig ingen bevis mot ham, utenom bagatellene, som, hvis de blir lagt til grunne som bevis for manipulering og bedrag, like gjerne kan felle ham selv, siden han da innrømmer å kjenne bagatellenes verdi (Hamsun 2002, s. 121-122). Ved å hevde at han kjenner Minuttens hemmelighet, utsetter han også sin egen uredelighet for oppdagelse. For å unngå å skyte seg selv i foten er det han derfor skaper denne avtalen om ikke å bruke kunnskapen om hverandre. Oppdagelsen av Minuttens løgn medfører av den grunn slutten på hans uavhengighet.

Nagel og Martha Gude

En annen person Nagel legger spesielt merke til, er frøken Martha Gude. Hun er en fattig kone uten spesiell status. Nagel tiltrekkes allikevel av noe ved henne, og bestemmer seg for å hjelpe også dette fattige mennesket, men nok en gang uten å gjøre sin gavmildhet kjent. Han tropper derfor opp i det lille huset hennes og utgir seg for å være en samler av antikviteter. Han finner en tilfeldig gjenstand i stuen hennes, en stol, og spiller begeistret over å ha funnet en slik "skatt". Martha vil helst bare gi ham stolen; hun ser ingen verdi i den, men Nagels formål er å finne en unnskyldning for å gi henne penger, og han gir seg ikke: "[...] hun var påståeligere end nogensinde og vilde stadig gi ham stolen for intet. [...] Endelig slog han sig rasende, truet med å kaste hende fem hundrede kroner i ansigtet og løpe sin vei med stolen." (Hamsun 2002, s. 176). Hvorfor streber han med å lage dette skuespillet for å få gitt henne penger? Svaret mener jeg vi finner i Nagels egen tale i ungkarlaget. Når de diskuterer Tolstoj og rikmenn som gir almisser, argumenterer han: "De gjør det ikke av logisk beregning, de stikker sig væk og gjør det, de avskyr å gjøre det åpenlyst fordi dette vilde bortta en del av behaget derved. [...] De gir ikke av godhet, men av drift, for sit personlige velværes skyld;" (Hamsun 2002, s. 151). Med sin argumentasjon avviser han at handlingen er heroisk, for: "Intet er fullbragt ved den gode gjerning, for også her er jeg-følelsen det primære, hans eget selvnyttende jeg." (Hamsun 1976, s.123). Bløffen han finner på for å lure Martha kunne man sett på som hvit løgn brukt for å hjelpe et annet menneske, men dette bortviser han selv ved å innrømme å ha løyet for sin egen selvfølelses skyld. I dette finner vi også en mulig forklaring på hans anonyme bidrag til Minutten. Gjennom hans argumenter i diskusjonen om almisser røper han sin sanne holdning da han i andres påhør anerkjenner egoismen som ligger til grunn for hans gjerninger.

Dagny Kielland

Frøken Dagny Kielland, som er ansett for å være byens skjønnhet, fanger Johan Nagels oppmerksomhet første gang han ser henne. Dagen Nagel først ankom byen var spesiell for byens befolkning: Det var frøken Kiellands forlovelsesdag. Løftet Dagny har gitt gjør henne uoppnåelig for den betatte Nagel. Historien slutter på ingen måte her for det; Nagel er en romantisk skjel; en mann styrt av sine følelser. Flere ganger tar disse overhånd, og sørger for spontane påfunn som ender i fortvilelse. Følelsene for Dagny utvikler seg gjennom boken, og fører dem stadig videre inn i et drama som skal vise seg å bli smertefullt for dem begge.

Nagel ønsker Dagnys oppmerksomhet, og for å få den forteller han om sine opplevelser. Mange av disse er svært pussige; noen er ting han har drømt, mens noe utgir han for å være sant. Det mest bemerkelsesverdige er når han begynner å fortelle henne ting om seg selv som får ham til å virke særdeles selvbevisst og hoven. Blant annet forteller han henne at han med det samme han hadde kommet til stedet, reiste videre til en nærliggende by, og sendte derfra tre telegrammer til seg selv, deriblant ett hvor det står at han visstnok skulle ha arvet en landeiendom verdt en betydelig andel penger (Hamsun 2002, s. 169-170). Hvis det er riktig at han har skrytt på seg disse pengene, hvorfor forteller han Dagny dette? Han har allerede klart å lyve på seg en god del penger, og gjøre seg interessant ved det. Tydeligvis er ikke dette nok, siden han selv innrømmer at det var gjort av hovmod: "Nå, forresten gjorde jeg det kort og godt for å blære mig, for å vekke opsikt i byen" (Hamsun 2002, s. 170) Som hennes tilbeder skulle en tro han ville forsøke å sette seg selv i best mulig lys, men han tyr i stedet til omvendt psykologi, og vil med denne vise at han kan vri alt i sin favør takket være alles naive tro på sannhet. Løgner blir et virkemiddel i hans forsøk på å spinne menneskene rundt seg inn i et nett, slik at han besitter kontrollen over situasjonen. Ut ifra Dagnys reaksjon kan vi allikevel se at hans påstandsendringer resulterer i at folk blir usikre på hans hederlighet: "Jeg tviler på Dem, jeg mistror Dem og mistænker Dem for snart sagt hvad det skal være." (Hamsun 2002, s. 192).

Nagels varierende humør fører til at han skifter sin oppfatning av Dagny; i et øyeblikk er hun en engel, i det neste en kokette. Han uttrykker dette overfor Minutten, men forklarer deretter fornærmelsene med selvmedlidenhet: "Og jeg gjør det ikke for å skade hende og for å hævne mig, men for å holde mig selv oppe, jeg gjør det av selvkjærlighet, fordi hun er uopnåelig for mig, fordi hun spotter alle mine anstrængelser for å gjøre hende glad i mig, fordi hun er forlovet og allerede bundet, hun er tapt, ganske tapt." (Hamsun 2002, s. 123). Her bruker han løgn til å prøve å overbevise seg selv om at Dagny ikke er verdt hans kjærlighet. Løgnens rolle har gått så langt som å føre til selvbedrag. Uklarheten som kommer av hans vekslende meninger får imidlertid sine konsekvenser, som Gregory Nybø bemerker: "Nagels merkelige innfall og idéer, hans vaklen mellom fullstendig åpenhet og omstendelige tvetydigheter, hans «metode» som består i å si det motsatte av hva han mener; alt dette som først egger Dagnys nysgjerrighet, gjør henne snart [...] forvirret og opprevet [...]" (Nybø 1969, s. 77). Nagel erkjenner løgnens makt til å forvrengte sannheten. Han bruker den som sin livredder ved å forfalske og dermed mildne den tragiske virkeligheten forårsaket av ugjengjeldt kjærlighet. Et ønske om å skape interesse rundt seg ved bruk av løgnen har han også, men han klarer ikke kontrollere andres reaksjonsmønster. Folk i hans omgangskrets blir først fengslet av hans åpenhet, men den videre inkonsekvente oppførselen gjør at han forvirrer og frastøter seg dem.

Redningsmedaljen

Historien bak redningsmedaljen har Nagel flere versjoner av. Vi får først vite at han har fått den for å ha reddet en mann fra drukningsdøden, men når Dagny får se den, insisterer han på at han har kjøpt den: "Jeg har ved en leilighet båret den på brystet en hel dag, blæret mig med den, mottat en skål for den, hehehehehe." Samtidig uroer det ham veldig; han mener selv han ikke fortjener medaljen, for hva hadde han med å redde livet til en mann som ikke ville leve? "Jeg har hvad man kalder ærlig fortjent den, man fusker i noget av hvert, man redder mennesker. Men Gud vet om det i

virkeligheten var nogen fortjeneste av mig." (Hamsun 2002, s. 35). Han er usikker på verdigheten av sin handling, og lyver derfor om medaljen for å slippe unna skyldfølelsen? Dermed blir løgnen om medaljen noe han igjen gjør for sin egen del, men som går ut over andres syn på ham. Dagny fortviler seg: "De gjør meg stadig litt mere urolig hver gang, litt mere oprevet endda; De forvirrer mine begreper om alt, likegyldig hvad De taler om, sætter tingene på hodet for mig." (Hamsun 2002, s. 132). Nagel endrer redningsmedaljens historie for at den skal være rederlig i forhold til hans verdier. Dagny deler ikke hans verdier, forstår ikke hans grunn til endring av historien, og oppfatter dermed hans oppspinn som negativt.

Nagel og fiolinen

Blant sin bagasje har Nagel med seg en violinkasse. Dette får folk høre om; de tar ham for å være musiker, og vil få ham til å spille. Nagel skuffer da forventningene deres ved å gi en uventet forklaring: "Jeg spiller ikke, slet ikke; jeg trækker en violinkasse med, men det er ikke engang en violin i den, kassen er fuld av skittentøi desværre. Jeg synes bare det vilde se så godt ut å ha en violinkasse med blandt kufferterne, det var derfor jeg anskaffet mig den." (Hamsun 2002, s. 56). Dette blir bevist en gang hotellpiken Sara er inne på rommet hans: "Han hadde netop åpnet sin violinkasse da Sara kom ind, og hun så da til sin store forbauselse at denne kasse som hun altid hadde behandlet så forsiktig bare indeholdt skittentøi og nogen papirer og skrivesaker på bunden, men ingen violin." (Hamsun 2002, s. 109). Nagel har aldri påstått at kassen inneholdt en fiolin, så dette kan ikke anses som direkte løgn. Han har dog gitt et usant inntrykk. Den store overraskelsen kommer på basaren, når han får låne en fiolin og plutselig begynner å spille for forsamlingen. Alle til stede synes det er fantastisk, men selv mener han det ikke finnes talent i ham: "Hvis De visste hvor det var forlorent, hvor det var lite ægte! Men ikke sandt, det så uhyre ægte ut av mig? Hehehe, jo man skal jo forbause verden, man skal ikke genere sig!" (Hamsun 2002, s. 201). Han ender her opp i en eneste stor selvmotsigelse. Folks bilde av ham

som beskjeden musiker ødelegger han ved selv å erklære seg som en uhemmet bløffmaker.

Nagels særpreg

Noe av det som gjør at Johan Nagel tiltrekker seg oppmerksomhet er hans unormale klesstil: Han går til enhver tid med en gul dress. Vel vitende om begrensningene ved tolkningen av fargesymbolikk, kan vi se dette som et varsel på den kunstige drakten hans karakter er. Gult er blant annet falskhetens farge (Tschudi-Madsen i.d.), og kan her være et symbol på usannheten i Nagels fremtoning. I tillegg bruker han en hvit hatt. Hvitt blir ofte sett som renhetens farge (Tschudi-Madsen i.d.), og gjør dermed hatten til et anstendig tak han kan gjemme seg under. Åpenbart bestemmer Nagel hva han velger å kle seg i, og følgelig kan vi se på klærne som noe han bevisst uttrykker seg med. Dermed kan vi tolke påkledningen som en representasjon på hans personlige splittelse mellom hykleri og uskyld.

Ettersom historien blir fortalt i tredjepersons synsvinkel, blir vi, som biskarakterene i boken, nødt til å dømme Nagel ut ifra hans handlinger og meddelelser. Det vanskelige med oppgaven er at vi aldri vet når han lyver og når han er oppriktig. Dagny spør ham en gang: "hvor meget mener De egentlig selv av det De sier: Hvad er deres *hjärtens* mening?" (Hamsun 2002, s. 132), hvorpå han svarer: "Hvis jeg hadde en Gud [...], en Gud som var mig rigtig høi og hellig, så vilde jeg sværge ved den Gud at jeg mener oprigtig alt hva jeg har sagt Dem," (Hamsun 2002, s. 133). Hans karakter er såpass egenrådig at han ikke får til å ha et objektivt syn på ting i noe tilfelle, og dermed blir hans *hjärtens* mening alltid den sanne: "jeg erkjender at jeg er en levende motsigelse og jeg forstår det ikke selv. Men jeg er ute av stand til å begripe at ikke også alle andre mennesker mener det samme om tingene som jeg." (Hamsun 2002, s.133). Til og med her blir tolkningen usikker, for vi har ingen garanti for at det han sier faktisk er sant. En følge av hans forklaring, sett at den er sann, er at han noen ganger kan tillate seg å erklære sin tale oppriktig, og andre ganger påstå at det hele bare er humbug, fordi han ikke følger andres logiske regler. Uansett mener

han at han kan få folk til å tro det han vil, fordi menneskene rundt ham er realister som tror at sannheten alltid kommer frem. Han gjør av den grunn narr av dem ved å kalle dem naive: "Og imidlertid er det ikke et menneske som studser skjønt man med hensikt gjør pusset så grovt og streken så tyk som vel mulig. Menneske, dit navn er æsel! Man kan æsellede dig frem efter næsen hvorhen man vil." (Hamsun 2002, s. 34). Tore Hamsun skriver at Hamsun gjennom Nagel får frem spesielle karaktertrekk som: "Hans forakt for den demokratiske alminnelighet satt i system." (Hamsun 1976, s. 121). Resonneringen ender i at Nagel er klar over sin egenart, og han føler ikke blygsel ved å leve ut sin natur. Samfunnet rundt ham er tolerant, men forstår ham ikke fullt, og godkjenner allikevel ikke hans verdier.

Fremmedfølelsen

De nyromantiske trekkene ved Hamsuns diktning kommer frem i romanen, blant annet gjennom fokuset på Nagels sjelstilstand. Både gjennom hans tanker, og gjennom beskrivelser av naturen opplever vi hans fremmedfølelse: "Sitt fellesskap med tilværelsen finner han bare ute i naturen. Her vinner han i korte stunder frem til ro og harmoni." (Hamsun (1976), s. 123). Med dette stadfester Tore Hamsun at Nagel er en utenforstående, en som ikke tilhører de andres samfunn med dets påtvungne sosiale normer.

Hamsun går også til angrep på realistene gjennom Nagel. Blant annet lyver han for å provosere. Når de i et selskap diskuterer den engelske politikeren Gladstone, forteller Nagel: "jeg har hørt ham i en budgetdebat påvise at sytten ganger tre og tyve er tre hundrede og en og niti, [...] Jeg står der og tenker over hans tre hundrede og en og niti, og jeg finder at det er ret, men jeg smager desuagtet litt på det og sier så til mig selv: Nei stop! Sytten ganger tre og tyve er tre hundrede og *syv* og niti!!" (Hamsun 2002, s. 69-70). Han hevder at en løgn er sannhet kun for å stille seg imot denne "fot-i-hose-ret" de realistiske venstremenn besitter. Ved å snakke imot sannheten snakker han imot realismen, som han nekter å la styre seg gjennom en allmenn, logisk tankegang: "Og jeg reiser mig og sier syv og niti av bare indre

brændende fornødenhet, for å bevare min bevissthet om ret fra å banaliseres til jorden av denne mand som står så uomtvistelig på rettens side..." (Hamsun 2002, s.70).

Gjennom hele sin fremtreden klarer Nagel å sette spørsmålstegn ved den realistiske tankegang. Han får oss til å reflektere over grensene mellom sannhet og løgn, mellom innbilning og virkelighet. Dette gjør han for eksempel når han bruker en jernring til å sette overtro opp mot legevitenenskapen. Han påstår at denne ringen har evne til å gjøre en frisk: "Ringene hadde helbredet ham for nervøsitet, hadde gjort ham fast og sterk." (Hamsun 2002, s. 78). Han sier til og med: "Ja kunde det ikke være likegyldig hva man trodde på, aldenstund man selv, i sit indre, holdt det ene like så godt som det andre?" (Hamsun 2002, s. 78); han hevder det er menneskets viljestyrke det kommer an på, og likestiller troen på legevitenenskapen med troen på hva som helst annet. Dette er hans reelle mening, men denne er så uakseptabel i det sosiale miljøet at han ved å ytre den, fremmedgjør seg. Baumgartner skriver om dette: "Fremmedgjoringens ødeleggende nærvær overalt er desto mer opprørende i denne romanen når man konstaterer at de midlene Nagel bruker for å overvinne den, på fatal måte gjentar de umenneskelige prosessene han lider under, og som er årsaken til hans ønske om en helt annen væremåte, lengselen etter et sannere liv." (Baumgartner (1998), s. 61). Med ytringene som avsverger den realistiske standarden, distanserer han seg fra menneskene i sin omkrets. De ser først på hans fravik fra sunn fornuft som et komediespill, men når det ikke tar slutt, kan de ifølge sine normer ikke gjøre annet enn å analysere det som uredelighet.

Konklusjon

Johan Nagel spør seg selv: "hva vinding er det i grunden endog rent praktisk talt at man ribber livet for al poesi, al drøm, al skjøn mystik, al løgn?" (Hamsun 2002, s. 156), og oppsummerer med dette spørsmålet sin mistro til det som av samfunnet blir ansett som sunn fornuft og korrekt atferd. Nagel er ingen lystløgner, men ser heller ikke på løgneren som et onde. Han tillater seg derfor den bevisste bruken av løgn, både

for å manipulere andre med utsikt til egen vinning, blant annet i forholdene til Minutten, Martha og Dagny, men til og med også for aktivt å motsi en virkelighetsoppfatning han er uenig i. Svakheten ligger i hans manglende evne til å forutsi konsekvensene; det viser seg at hans anstrengelser får et nedslående resultat som følge av at hans tankesett er basert på en annen moralkodeks enn den tilhørende majoriteten omkring ham. Samfunnet kan ut ifra sine normer ikke godta hans metoder, og Nagel ender dermed opp i en selvdestruktiv fremmedgjørelse.

Bibliografi

- Baumgartner, W. (1998) *Den modernistiske Hamsun*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag
- Hamsun, K. (2002) *Mysterier*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag
- Hamsun, T. (1976) *Knut Hamsun*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag
- Nybø, G. (1969) *Knut Hamsuns Mysterier*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag
- Tschudi-Madsen, S. *Fargesymbolikk* [Internett] Tilgjengelig fra:
<http://www.snl.no/fargesymbolikk> [hentet fra internett 20. oktober 2010]